



LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA MOKESTINIŲ NEPRIEMOKŲ ADMINISTRAVIMO VERTINIMAS

2010 m. lapkričio 11 d. Nr. VA-P-60-1-20
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 6-ojo audito departamento
direktoriaus Rimanto Sanajevo
2010-01-29 pavedimą Nr. P-60-1

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Kristina Vaivadienė (grupės vadovė)
Aušra Maziukaitė
Tomas Sinica
Birutė Giniotienė

Auditas pradėtas 2010-02-01
Auditas baigtas 2010-11-08

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Pastaraisiais metais dėl susiklosčiusių nepalankių ekonominių aplinkybių didėjo mokesčių mokėtojų nesumokėtų mokesčių nacionaliniam biudžetui ir įmokų įsiskolinimo valstybinio socialinio draudimo fondui suma. Ir Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojama mokestinė nepriemoka, ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos administruojamas įmokų įsiskolinimas per pastaruosius dvejus metus augo 70 proc. Auganti mokestinė nepriemoka ir įsiskolinimas valstybinio socialinio draudimo fondui daro neigiamą įtaką pajamų surinkimui, o laiku negautiems mokesčiams ir įmokoms išieškoti patiriamos papildomos administravimo sąnaudos.

Valstybinio audito metu buvo siekiama nustatyti, ar mokesčių administratoriai užtikrina efektyvų mokestinės nepriemokos ir įmokų įsiskolinimo administravimą, taikydami mokestinės nepriemokos ir įmokų įsiskolinimo mažinimo priemones.

Audito metu nustatyta, kad Valstybinė mokesčių inspekcija ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba taiko analogiškus mokestinės nepriemokos ir įmokų įsiskolinimo fondui administravimo modelius, tačiau skiriasi administravimo procedūros. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, skirtingai nei Valstybinė mokesčių inspekcija, už suteiktą įmokų įsiskolinimo fondui sumokėjimo atidėjimą neskaičiuoja palūkanų, todėl fondo administratorius patiria papildomų nekompensuojamų sąnaudų. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba ir Valstybinė mokesčių inspekcija, mažindamos mokestinę nepriemoką ir įmokų įsiskolinimą, naudoja priemones, kurių taikymas dėl reglamentavimo trūkumo gali būti neskaidrus. Tai sudaro prielaidas valstybei negauti pajamų, o mokesčių mokėtojai neskatinami vykdyti mokestinių išpareigojimų.

Audito metu nustatyta, kad Valstybinė mokesčių inspekcija ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba neturi pagrįstos ekonomiškai naudingos minimalios išieškotinos sumos, mokestinė nepriemoka ir įmokų įsiskolinimas nėra mažinami bendrais, koordinuotais veiksmais, patiriant mažesnes sąnaudas. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, priverstinai išieškodama įmokų įsiskolinimą fondui, pastaraisiais metais neindeksavo minimalios išieškotinos sumos, todėl gali būti neefektyviai naudojami žmogiškieji ir materialiniai fondo administratoriaus ištekliai. Mokesčių administratoriai taip pat neturi vienodos sumokėtų sumų įskaitymo, skolų pripažinimo beviltiškomis ir jų nurašymo sistemos.

Siekdami sumažinti mokestinę nepriemoką ir įmokų įsiskolinimą bei pagerinti jų administravimą, Lietuvos Respublikos Vyriausybei rekomendavome inicijuoti bendros mokestinės nepriemokos ir įmokų įsiskolinimo administravimo sistemos sukūrimą, kurioje būtų numatytas vienodas taikomų mokestinių nepriemokų ir įmokų įsiskolinimo mokėjimo lengvatų

reglamentavimas, vienoda, pagrįsta ekonomiškai naudingos minimalios išieškotinos mokestinės nepriemokos ir įmokų įsiskolinimo apskaičiavimo metodika, diferencijuotas priverstinio poveikio priemonių taikymas pagal mokestinės nepriemokos ir įmokų įsiskolinimo dydį, vienodas beviltiškų ir nurašomų mokestinių nepriemokų ir įmokų įsiskolinimo reglamentavimas.

Iki bus sukurta bendra mokestinių nepriemokų ir įmokų įsiskolinimo administravimo sistema, Valstybinei mokesčių inspekcijai rekomendavome reglamentuoti mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo veiksnių stabdymo ar nepradėjimo priemonės taikymo atvejus, procedūras, vertinimo kriterijus, terminą, užtikrinti mokestinės nepriemokos išieškojimą iki priverstinio išieškojimo senaties termino pasibaigimo.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai rekomendavome numatyti palūkanas už atidėtą valstybinio socialinio draudimo įmokų įsiskolinimo sumokėjimą, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai – reglamentuoti praktikoje taikomą einamųjų įmokų priverstinio išieškojimo procedūrų stabdymą ar nepradėjimą, numatant procedūras, vertinimo kriterijus, terminus.

Tikimės, kad įgyvendinus pateiktas rekomendacijas pagerės mokestinių nepriemokų ir įmokų įsiskolinimo administravimas, sumažės mokestinių nepriemokų ir įmokų įsiskolinimo apimtys.